

Δημήτρης Σταμούλης

Λουκέτο

Τέλος εποχής για την Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης (ΕΒΖ), τη μεγαλύτερη εγχώρια καθετοποιημένη αγροτική βιομηχανία που στο απόγειό της είχε φτάσει να διαθέτει τρία ζαχαρουργεία (Πλατύ Ημαθίας, Σέρρες, Ορεστιάδα), ένα εργοστάσιο επεξεργασίας σπόρων, τρία κέντρα διανομής (Αθήνα, Λάρισα, Χανιά), ακόμα και μονάδα ηλεκτρομηχανολογικών κατασκευών, ενώ το 2000 απέκτησε και δύο μονάδες στη Σερβία. Μέχρι την ερχόμενη Τετάρτη 13/2 θα ξεκαθαρίσει και το πρόγραμμα «εξυγιάνσής» της όσον αφορά την ανεύρεση χρηματοδότη και στην καλύτερη περίπτωση ζητούμενο είναι μια περιορισμένη καμπάνια ζάχαρης ίσα-ίσα για να μην κλείσει το εργοστάσιο και στο Πλατύ.

Την ημέρα αυτή θα πρέπει, είτε οι λεγόμενοι «στρατηγικοί επενδυτές» είτε η ομάδα τευτλοπαραγωγών που έχει συστήσει εταιρεία με σκοπό να ενοικιάσει το εργοστάσιο για να το λειτουργήσει η ίδια, να εμφανιστούν με δεσμευτική πρόταση και συγκεκριμένο πλάνο για την ενοικίαση αντίστοιχα. Εάν δε γίνει τίποτα από δύο, αυτομάτως θα ενεργοποιηθεί το plan b της Τράπεζας Πειραιώς με υπαγωγή της ΕΒΖ στο άρθρο 106β του πτωχευτικού κώδικα.

Απόρροια όλων των πολιτικών που εφάρμοσαν οι εγχώριες κυβερνήσεις ειδικά από την περίοδο που η Ελλάδα εισήλθε στην ΕΟΚ -μετέπειτα ΕΕ, εφαρμόζοντας κατά γράμμα τις ντιρεκτίβες της, την πολιτική των ποσοτώσεων και της συρρίκνωσης της αγροτικής παραγωγής, ήταν η διαρκής μετάπτωσή της στις ζημιογόνες εταιρείες. Από το 2015 έως και τον Ιούνιο του 2018, η εταιρεία παρουσίασε ζημίες ύψους 160 εκατ. ευρώ. Τα ετήσια δε έσοδα, από 80 εκατ. ευρώ στη χρήση του 2015, συρρικνώθηκαν στα 19 εκατ. ευρώ. Μόνο

στη χρήση του 2018 (Ιούλιος 2017-Ιούνιος 2018) η εταιρεία είχε έσοδα 19,1 εκατ. ευρώ και κόστος πωλήσεων 36 εκατ. ευρώ. Πώς φτάσαμε όμως ως εδώ; Ποιες πολιτικές οδήγησαν στη συρρίκνωση ενός βασικού αγροτικού προϊόντος; Τι ρόλο διαδραμάτισε σε αυτή την εξέλιξη η ΕΕ με την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) της;

Μια προδιαγεγραμμένη πορεία απαξίωσης

Η ΕΒΖ δραστηριοποιείται στην παραγωγή και εμπορία λευκής κρυσταλλικής ζάχαρης και των παραπροϊόντων της. Είναι ο μοναδικός παραγωγός ζάχαρης στην Ελλάδα, που βασιζόταν όλα αυτά τα χρόνια στα άριστης ποιότητας ελληνικά ζαχαρότευτλα, τα οποία καλλιεργούνταν σε περιοχές όπως η Μακεδονία, και χαρακτηρίζονταν από υψηλή απόδοση ζάχαρης.

Μπορεί το 1979 η Ελλάδα να μελετούσε την κατασκευή του έκτου της ζαχαρουργείου, στα σύνορα Τρικάλων-Καρδίτσας, αλλά μερικά χρόνια αργότερα, η ΕΕ και οι τότε κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ-ΝΔ αποδέχτηκαν πλήρως την πολιτική των ποσοστώσεων και των τελών συνυπευθυνότητας που οδήγησαν στη σημερινή ταφόπλακα τον κλάδο. Επιβάλλοντας το πόση ζάχαρη θα παράγει η Ελλάδα και το πόσο θα περικόπεται η επιδότηση όταν η αγροτική παραγωγή ζαχαρότευτλων υπερέβαινε τα όρια που είχε θέσει η ΕΕ. Το πλεόνασμα αυτής της παραγωγής δεν θα το έπαιρναν τα εργοστάσια, οι αγρότες θα υποχρεώνονταν να λάβουν μικρότερες ποσότητες σπόρων και άλλα ανάλογοι χαρακτήρα «τιμωρητικά» μέτρα.

Σημείο-σταθμός αυτής της αντιαγροτικής πολιτικής της ΕΕ ήταν το 2006, όταν οι υπουργοί Γεωργίας ενέκριναν τη ριζική μεταρρύθμιση του τομέα ζάχαρης με απώτερο στόχο η καλλιέργεια να περιοριστεί ουσιαστικά στη λωρίδα Λονδίνου-Πράγας. Τότε αποφασίστηκε η κατά 36% περικοπή της εγγυημένης ελάχιστης τιμής της ζάχαρης (από 631,9 ευρώ/τόνο το 2006-2007 σε 404,4 ευρώ/τόνο από το 2009-2010) στην αποζημίωση των γεωργών και η δημιουργία του Ταμείου Αναδιάρθρωσης με σκοπό τη χρηματική αποζημίωση των λιγότερο ανταγωνιστικών παραγωγών που θα επέλεγαν να διακόψουν τη δραστηριότητά τους.

Το πρόγραμμα για την αναδιάρθρωση του ευρωπαϊκού τομέα ζάχαρης διήρκησε τρία χρόνια (2006-2009) και είχε ως αποτέλεσμα την αποποίηση 5,8 εκατ. τόνων ζάχαρης ποσόστωσης, με αποτέλεσμα η ευρωπαϊκή ποσόστωση για τη ζάχαρη να μειωθεί στους 13,3 εκατ. τόνους. Το διάστημα 2007-2008, στο πλαίσιο του προγράμματος αναδιάρθρωσης, η Ελλάδα αποποιήθηκε το 50,01% της εθνικής της ποσόστωσης με αποτέλεσμα αυτή να ανέλθει συνολικά στους 158.702 τόνους από 317.502 που ήταν αρχικά. Αυτή την περίοδο, με αντάλλαγμα 87 εκατ. ευρώ, η χώρα μας από τα πέντε εργοστάσια ζάχαρης έκλεισε τα δύο

(Λάρισα και Ξάνθη) με σκοπό δήθεν να μετατραπούν σε εργοστάσια παραγωγής βιοιθανόλης. Συνέπεια όλων των παραπάνω ήταν 30.000 άνθρωποι στην βόρεια Ελλάδα, αγρότες, εργαζόμενοι κ.λπ, να πεταχτούν στο δρόμο αφού η καλλιέργεια από 400.000 στρέμματα το 2006 έπεσε στα 55. 000 στρέμματα.

Ενδεικτικό της πλήρους αντιστροφής ρόλων στην ελληνική αγορά ζάχαρης, και την μετατροπή της Ελλάδας σε χώρα... εισαγωγέα ζάχαρης, είναι το γεγονός ότι την τελευταία δεκαετία τριπλασιάσαμε σε αξία τις εισαγωγές ζάχαρης! Ειδικότερα, από 51,3 εκατ. ευρώ εισαγωγών ζάχαρης από ζαχαροκάλαμο ή από τεύτλα και ζαχαρόζη χημικώς καθαρή το 2004 (εξααιρουμένων αυτών από τη Σερβία), η χώρα μας έφθασε το 2017 να πληρώσει για εισαγωγές 168,4 εκατ. ευρώ (χωρίς τη Σερβία).

Παράλληλα, με όλη αυτή την πορεία απαξίωσης της EBZ, επιβλήθηκαν οι πωλήσεις θυγατρικών κρατικοσυνεταιριστικών επιχειρήσεων της Αγροτικής Τράπεζας (ΑΤΕ), όπως η ΣΕΚΑΠ (καπνοβιομηχανία), η ΕΛΒΙΖ (ζωοτροφές), η Δωδώνη κ.λπ. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι το 2012 που η εγχώρια παραγωγή δεν έπιασε καν την μειωμένη τιμή ποσόστωσης (158.000 τόνοι), αφού καλλιεργήθηκαν λίγα στρέμματα, η παραγωγή στα εργοστάσια σταμάτησε. Έτσι, για την κάλυψη των αναγκών σε ζάχαρη έγινε συμφωνία ανάμεσα σε γερμανική εταιρεία, που εκείνη την περίοδο ήταν στους υποψήφιους αγοραστές, και την EBZ.

Μια άλλη σκανδαλώδης παράμετρος ήταν τα αστρονομικά επιτόκια με τα οποία γινόταν η υποχρεωτική δανειοδότηση της EBZ από την ΑΤΕ, παρόλο που η πρώτη ήταν θυγατρική της δεύτερης! Η EBZ υποχρεωνόταν επί χρόνια να δανείζεται με ληστρικά επιτόκια που κυμαίνονταν από 9,5% το 2013, μέχρι 10% το 2012 και 12,45% το 2011. Ενώ, όταν ήρθε η ώρα των πωλητηρίων για τα εργοστάσια, η Τράπεζα Πειραιώς, που εξαγόρασε την ΑΤΕ το 2012, επιχείρησε να τα «σκοτώσει» με εξευτελιστικά τιμήματα, αν και ούτε αυτό έγινε τελικά κατορθωτό.

Από την ιστορία του «φεσώματος» της EBZ δεν θα μπορούσαν να λείπουν και τα διάφορα καραμπινάτα σκάνδαλα με ανεξήγητες πιστώσεις πολλών εκατομμυρίων ευρώ σε διάστημα ολίγων μηνών. Ειδική μνεία αξίζει να γίνει στην πολιτική της διοίκησης της EBZ απέναντι σε δύο εταιρίες τις οποίες προμήθευε προϊόντα της. Η ΓΑΙΑ ΑΕΒΕ φέρεται από τον Ιούλιο του 2011 έως το τέλος Ιουνίου 2012, να δημιουργήσε χρέος 38,5 εκατ. ευρώ, ενώ για το ίδιο διάστημα, μια άλλη εταιρεία, η ΒΕΛΠΑΖ ΑΕ φέσωσε με 11,1 εκατ. ευρώ την EBZ. Μάλιστα, πολλές από τις επιταγές που κόβονταν για λογαριασμό της EBZ επιστρέφονταν στη ΓΑΙΑ ή τη ΒΕΛΠΑΖ, οι οποίες εμφανίζονται είτε να πλήρωναν κάποιο ποσό ως έναντι υπογράφοντας νέα επιταγή με την υπολειπόμενη οφειλή, είτε να εξέδιδαν νέες επιταγές με νέα ημερομηνία.

Το παράδειγμα της βιομηχανίας ζάχαρης και της εγχώριας παραγωγής ζαχαρότευτλων είναι επίκαιρο λόγω του επικείμενου λουκέτου της EBZ, αλλά δεν είναι το μοναδικό. Το αγροτικό ισοζύγιο συνολικά παρουσιάζει δραματική επιδείνωση μετά την ένταξη στην ΕΕ. Η Ελλάδα μετατράπηκε από εξαγωγέας αγροτικών προϊόντων σε εισαγωγέα, με το αγροτικό εμπορικό έλλειμμα να φθάνει τα 3,5- 4 δισ. ευρώ το χρόνο ξεπερνώντας, για πρώτη φορά, το σύνολο των ετήσιων «αγροτικών» επιδοτήσεων της ΕΕ. Το εμπορικό έλλειμμα αγροτικών προϊόντων το διάστημα 2000-2007 αυξήθηκε κατά 50%, ενώ το συνολικό εμπορικό έλλειμμα αυξήθηκε κατά 30%. Το έλλειμμα με την ΕΕ είναι μεγαλύτερο από ό,τι με όλες τις άλλες χώρες. Τα προϊόντα του αγροτοδιατροφικού τομέα αποτελούν τη τρίτη μεγαλύτερη κατηγορία εξαγομένων προϊόντων με ποσοστό 17,5% του συνόλου των εξαγωγών, ενώ αποτελούν το 14% των εισαγωγών. Το μεγαλύτερο μερίδιο των εξαγωγών κατέχουν τα λαχανικά και κηπευτικά προϊόντα. Σχεδόν το 69% των εξαγωγών κατευθύνεται προς χώρες της ΕΕ, ενώ το 80% των εισαγωγών της συγκεκριμένης κατηγορίας προέρχεται από χώρες της ΕΕ. Αυτά και μόνο τα στοιχεία αποδεικνύουν τον καταλυτικά αντιδραστικό ρόλο της ΕΕ και των πολυεθνικών της σε βάρος των φτωχομεσαίας αγροτιάς αλλά και των εργατών που έχασαν τη δουλειά τους όχι μόνο στην EBZ αλλά και σε τόσες άλλες επιχειρήσεις του αγροτοβιομηχανικού τομέα όλα αυτά τα χρόνια.

Παραγωγή για τις λαϊκές ανάγκες, όχι το κέρδος και τις εξαγωγές

Αποτιμώντας συνοπτικά τις επιπτώσεις της περίπου 40χρονης πορείας της αγροτικής παραγωγής εντός ΕΟΚ-ΕΕ θα μπορούσαμε να δούμε τα εξής:

Πρώτον, το αγροτικό ισοζύγιο παρουσιάζει δραματική επιδείνωση μετά την ένταξη στην ΕΕ.

Δεύτερον, εκτινάχθηκαν οι εξαγορές και οι ιδιωτικοποιήσεις στην αγροτική βιομηχανία. Κομβικό σημείο ήταν το 2012, όταν λόγω PSI, συνεχών απομειώσεων της αξίας των θυγατρικών κ.λπ. η ΑΤΕ θεωρήθηκε «μη βιώσιμη» και χαρίστηκε στην Τράπεζα Πειραιώς με εξευτελιστικό τίμημα 100 εκατ. ευρώ, όταν μόνο η ακίνητη περιουσία της ξεπερνούσε το 1 δισ. ευρώ.

Τρίτον, η αγροτική γη και η παραγωγή συγκεντρώθηκε σε λίγα χέρια διαμέσου της αύξησης της άμεσης ιδιοκτησίας και κυρίως της ενοικίασης. Από το 1990 ως το 2012 σχεδόν διπλασιάζεται ο αριθμός των πλουσίων αγροτών και αυξάνεται η ιδιόκτητη γη κατά 5 εκατ. στρέμματα.

Τέταρτον, μειώνεται ραγδαία ο αριθμός των μικροαγροτών. Το σύνολο των

απασχολουμένων στον αγροτικό τομέα το 2010 ήταν περίπου 550.000 από 720.000 το 2000.

Η ανάγκη εξόδου από την ΕΕ και ανατροπής αυτής της πολιτικής είναι μονόδρομος για τον ελληνικό λαό και τους φτωχομεσαίους αγρότες. Παρότι οι δραματικές συνέπειες από την εφαρμογή της ΚΑΠ έχουν οδηγήσει τα πράγματα σε τραγικό σημείο, οι κυρίαρχοι κύκλοι και η ΕΕ προσπαθούν να μας πείσουν ότι το μόνο ρεαλιστικό και επιστημονικά εδραιωμένο μοντέλο αγροτικής παραγωγής είναι αυτό που εφαρμόζεται.

Ωστόσο η ίδια η πραγματικότητα κάνει φανερό ότι η παραμονή στην ΕΕ ειδικά σήμερα, την περίοδο της πιο βαθιάς κρίσης του συστήματος, μόνο αίμα και δάκρυα έχει να δώσει για τους μικρούς αγρότες και τους εργαζόμενους συνολικά. Η έξοδος από την ΕΕ είναι αναγκαίος όρος για το άνοιγμα ενός άλλου δρόμου και για την αγροτική παραγωγή. Με βασική πυξίδα, την οργάνωση της αγροτικής παραγωγής με κριτήριο την διατροφή και την ένδυση των εργαζόμενων και όχι το κέρδος και τις εξαγωγές.

Οι περισσότεροι φτωχές χώρες στον πλανήτη είναι οι χώρες εκείνες που η γεωργική παραγωγή τους βασίζεται στις εξαγωγές π.χ. μπανάνες, καφές και τσάι. Μια αγροτική παραγωγή βασισμένη μόνο στις εξαγωγές και το κέρδος οδηγεί σε πείνα και δυστυχία τους μικροαγρότες, σε καταστροφή πολλών αγροτικών προϊόντων και κλάδων αλλά και σε περιστασιακή ανάπτυξη άλλων, πάντα με γνώμονα το κέρδος και όχι τις κοινωνικές ανάγκες. Γι' αυτό δεν αρκεί μόνο η απλή έξοδος από την ΟΝΕ, απαιτείται η ρήξη-έξοδος από τον «κορσέ» της ΕΕ και η διαμόρφωση ενός παραγωγικού ιστού όπου οι ανάγκες της κοινωνίας θα καθορίζουν το τι, πώς και πόσο θα παράγεται.

Πηγή: prin.gr